

Razgovor

Charles W. Ingrao

Charles W. Ingrao predaje na Sveučilištu Purdue u Indiani (SAD). Doktorat je stekao 1974. godine na Sveučilištu Brown. Područje njegovog interesa je europska povijest, prvenstveno srednjoeuropska, s užom specijalizacijom na ranonovovjekovnu povijest Habsburške Monarhije. Na tom području ostvario je zavidnu sveučilišnu karijeru koju potkrijepljuju brojne publikacije, a od 1995. godine bio je urednik *Austrian History Yearbook*, dok je 1997. godine vršio funkciju glavnog urednika serije „Central European Studies“, čiji je izdavač Purdue University. Od njegovih djela treba izdvojiti: *The Habsburg Monarchy, 1618-1815* (New York: Cambridge University Press, 1994), *The Hessian Mercenary State: Ideas, Institutions, and Reform under Frederick II, 1760-1785* (Cambridge University Press, 1987), *In Quest and Crisis: Emperor Joseph I and the Habsburg Monarchy* (West Lafayette, IN, Purdue University Press, 1979). Početkom devedesetih godina svoje znanstvene interese preusmjerava na proučavanje etničkog konflikta i pitanja koegzistencije na Balkanu na zalazu 20. stoljeća te vodi *The Scholars' Initiative: Confronting the Yugoslav Controversies*.

PT REDAKCIJA: Josip I., kako je opisan u ranoj historiografiji, smatra se inferiornim svojem ocu Leopoldu, bratu Karlu i vojnom zapovjedniku Eugenu Savojskom. Vi ste jedan od prvih biografa Habsburgovaca koji je istaknuo njegovu važnost i stručnost vođenja dvora. Kako ste uspjeli stvoriti takvu promjenu u percepciji?

INGRAO: Josipov imidž je oslabljen idoliziranjem princa Eugena i zbog percepcije da je njegova vladavina završila prije nego je uspio dovršiti mnoge svoje značajne pothvate. Moj rad se fokusirao na njegova postignuća i na načine na koje ih je ostavrio uz pomoć svoje talentirane ministarske ekipe.

PT REDAKCIJA: Neki povjesničari vjeruju da je Habsburška Monarhija bila povijesna anomalija zbog svoje vrlo kompleksne političke strukture. Vi ste često svrstavani među one povjesničare koji vjeruju da je ista kompleksnost struktura garantirala monarhijsko samoočuvanje, te time osigurala *longue durée* preko modela kriza i reakcija na krize. Zašto vjerujete da je ovo drugo stajalište ispravno?

INGRAO: Vjerujem da je većina velikih povijesnih figura motivirana potrebom reagiranja na krizu. Naravno, neki su u tome uspješniji od drugih. Nasuprot tome, vlasti koje ne osjete prijetnju znaju se uljuljkati mišljenju da su sigurni, te propuste preduhitriti probleme.

PT REDAKCIJA: Može li se vaša knjiga *The Habsburg Monarchy 1618-1815* promatrati kao „prednastavak“ *Habsburške Monarhije 1809-1918* A.J.P. Taylora?

INGRAO: Ne, jer središnja teza moje knjige (naglašena u epilogu drugog izdanja) prepoznaje ključne strukture koje su mogle biti održane, ali su se nepovratno promijenile pod devetnaestostoljetnim Habsburgovcima. Također, moja knjiga naglašava u kakvom je dobrom položaju

bila Monarhija 1815., te odbija pretpostavku da je bila osuđena na propast.

PT REDAKCIJA: Koliko je augsburško pravilo *cuius regio, eius religio* utjecalo na razvoj apsolutističke vladavine, poput one Luja XIV., kod stalnih neprijatelja Austrije, u Francuskoj?

INGRAO: Rekao bih da je tadašnji duh apsolutizma, koji je djelomično odgovor na vjerske konflikte, inspirirao *cuius regio, eius religio*.

PT REDAKCIJA: Mislite li da su narodi Srednje i Istočne Europe sve manje svjesni svoje zajedničke habsburške baštine?

INGRAO: Nacionalne države koje su stvarane od 1878. do 1918. mogle su se potvrditi jedino odbijanjem politika i pozivanjem na pravednost postojanja multinacionalnih zemalja. Sistematičnim ignoriranjem habsburške prošlosti regije, iz javnog pamćenja izbrisale su taj alternativni oblik vladavine koji je prilično dobro funkcionirao, ali je ostao bez zastupnika nakon 1918. To je klasičan primjer pobjedničkog pisanja povijesti.

PT REDAKCIJA: Kako ste od povjesničara koji se bavio ranonovovjekovnom Habsburškom Monarhijom postali povjesničar koji radi na proučavanju kontroverzi oko bivše Jugoslavije?

INGRAO: Kada su 1991. godine počeli ratovi u Jugoslaviji, bio sam voditelj *Organisation of Habsburg Historians* u SAD-u i Sjevernoj Americi. Molio sam svoje kolege, stručnjake za nacionalizam u Habsburškoj Monarhiji, da istupe i kontaktiraju medije i političare koji su donosili vrlo loše odluke zbog svog neznanja. Ipak, moji kolege nisu bili voljni napraviti takve istupe. No, masakr u Srebrenici me je najviše naljutio. Jutro nakon toga sam nazvao svoj sveučilišni odsjek i u osam ujutro priopćio kolegici da sam upravo postao moderni

povjesničar. Posvetio sam svoje vrijeme uvjeravanju osoba u američkoj vladi o pravoj naravi Balkana. Naime, narodi su tamo stoljećima živjeli zajedno, bez vjekovnih mržnji; bio sam svjestan toga kao povjesničar Habsburgovaca. Zbog toga je došlo do promjene. Nisam više mogao napisati knjigu o razgovoru Kaunitza i Marije Terezije kada su deseci tisuća ljudi umirali zbog mitova o nemogućnosti koegzistencije.

PT REDAKCIJA: Kako pronaći konsenzus među povjesničarima s Balkana u vezi *Scholar's Initiative* projekta, a zatim i konsenzus s njihovim kolegama na Zapadu?

INGRAO: Na Zapadu je konsenzus, u dobrom dijelu, već postojao. Tamo su znanstvenici lakše prihvaćali „neugodne činjenice“ koje su se ticale svake zaraćene strane. Zadatak je bio uvjeriti znanstvenike iz država sljedbenica u isto. Ključna je stvar bila skupiti ljude kako bi proučavali iste dokumente, nakon čega bi svakom od njih, osobito onima koji su se smatrali znanstvenicima, postalo vrlo teško negirati dokaze pred kolegama. Ovo je bilo najevidentnije kod naših srpskih kolega, koji su se projektu pridružili sa znanjem o tome što su učinile Miloševićeve snage, ali su htjeli ponovno izgraditi veze s ostatkom znanstvene zajednice. Međutim, na kraju je svaka „strana“ morala priznati nešto „neugodno.“

PT REDAKCIJA: Koliko je, imajući na umu goleme prepreke koje su Vam bile na putu, Vašeg osobnog zalaganja bilo potrebno za ostvarenje inicijative *Scholar's Project*?

INGRAO: Rad na projektu je postao stalnim poslom, zbog toga što je postojao neograničen broj povjesničara, novinara i državnih službenika koje smo mogli angažirati. Dvije mjere utrošenog vremena su brojka od više od 25000 mailova vezanih uz *Scholar's Project* i broj mojih letova na Balkan (38), Washington, DC (oko 30),

te raznih konferencija u SAD-u, Kanadi, Austriji, Njemačkoj i Velikoj Britaniji (oko 10).

PT REDAKCIJA: Je li za vođenje *Scholar's Projecta* potrebno više političkih ili povjesničarskih sposobnosti?

INGRAO: Za mene, da. Uvijek sam volio putovati. Ipak, potrebe „osobne diplomacije“ su zahtijevale da naučim kako biti što strpljiviji, taktičniji i pristojniji – što nisu karakteristike urođene Newyorčanima.

PT REDAKCIJA: Imaju li povjesničarske inicijative snagu nadići povijesne mitove i supostojanje raznih „istina“ koje su kreirane, perpetuirane i očuvane kroz razne političke sfere?

INGRAO: Inače sam optimist, te me vodila ideja da pažljivo složena znanstvena inicijativa može imati utjecaja. Vrijeme će pokazati koliko će ustvari imati utjecaja.

PT REDAKCIJA: Biste li nam mogli objasniti razliku između današnjih srpskih povjesničara i onih prije dvadeset godina, s obzirom na njihova politička uvjerenja?

INGRAO: Malo današnjih srpskih povjesničara negira činjenice, te su oni zbog toga najznačajniji element u mogućnostima stvaranja zajedničkog narativa.

PT REDAKCIJA: Kazali ste da je projekt bio i ostao Srbocentričan? Zašto to mislite?

INGRAO: To je tako jer oni imaju najveći teret u predstavljanju teških činjenica iz 1990-ih svojem narodu. Što ih je veći broj, bit će im lakše preduhitriti ili izdržati napade koji ih očekuju kad se knjiga o projektu izda na njihovom jeziku. Kosovski, bosanski, hrvatski i slovenski povjesničari se moraju suočiti s mnogo manje „neugodnih činjenica,“ ali njihova spremnost

na součavanje s njima će pojačati sposobnost srpske javnosti za prihvaćanjem istine.

PT REDAKCIJA: Koji je, po Vašem mišljenju, dokaz „dogovora“ između Radovana Karadžića i Richarda Holbrookea u vezi s njegovom navodnom slobodom od kaznenog progona?

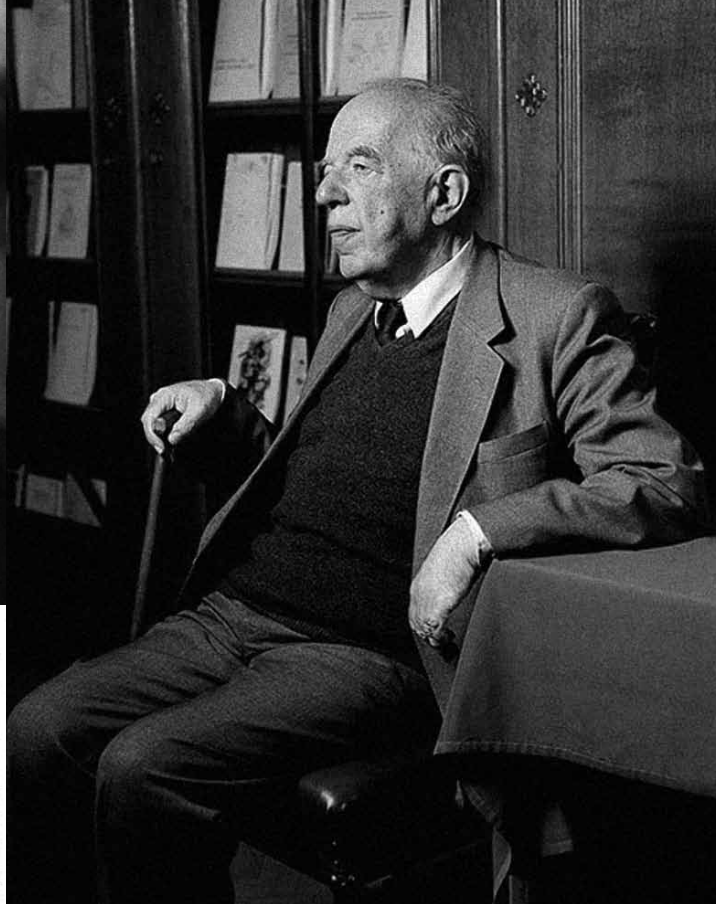
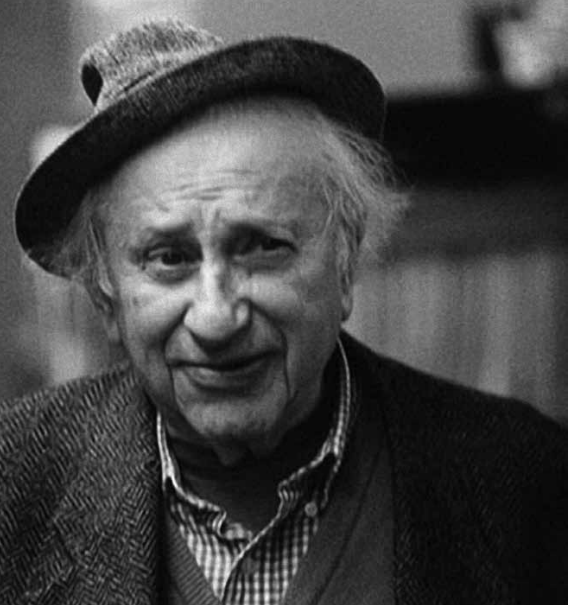
INGRAO: Dva visoko pozicionirana službenika američkog State Departmenta, koji su dobro poznavali Holbrookove radnje, izravno su razgovarali s našim kolegama. Treća osoba, pokojni veleposlanik Robert Frowick, dao nam je slične podatke, koje smo zatim potvrdili kod bivšeg bosanskog ministra vanjskih poslova Šaćirbeja.

PT REDAKCIJA: Koja je današnja uloga Daytonskog sporazuma u Bosni; je li to još uvijek okvir koji garantira napredak, ili omogućuje sasvim suprotno?

INGRAO: Ugovor je uspješno okončao ratne sukobe; to je njegova najveća ostavština. Međutim, cijena toga je bila stvaranje bizantinski kompleksne strukture vlasti koja ne može ostvariti državni napredak. Bosanski Srbi mogu birati hoće li trpjeti posljedice trajne disfunkcionalne vlasti ili će vjerovati međunarodnoj zajednici koja će ih zaštititi od tiranije trenutačne bosanske tanke većine.

PT REDAKCIJA: Koja je važnost ove regije u američkoj historiografiji nakon završetka hladnoga rata?

INGRAO: Bila je gotovo bez ikakvog praktičnog značaja, te je zato SAD dugo odbijao intervenirati. Osnovna historiografska pouka koju možemo izvući je da države djeluju u vlastitom interesu, a kad interesa nema, uopće ne djeluju. Naravno, masakr u Srebrenici je posramio SAD u tolikoj mjeri da je odlučio podržati vojnu intervenciju u BiH (1995.) i na Kosovu (1999.), čiji je uspjeh možda inspirirao Georgea W. Busha na upotrebu sile u Iraku (2003.).

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 6/7 2009.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VI, broj 6/7, 2009.

Glavna i odgovorna urednica

Nikolina Sarić

Uredništvo

Tomislav Bradolica, Vanja Dolenc,
Nikolina Sarić, Filip Šimetin Šegvić,
Andreja Talan

Urednik pripravnika

Stefan Treskanica

Redakcija

Tomislav Bradolica, Vanja Dolenc,
Nikolina Sarić, Filip Šimetin Šegvić,
Andreja Talan, Stefan Treskanica

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Jasna Galjer
Tomislav Galović, prof.
dr. sc. Ivo Goldstein
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Petar Korunić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Mirjana Matijević-Sokol
dr. sc. Zrinka Nikolić Jakus
dr. sc. Drago Roksandić

Lektura i korektura

Vedrana Janković
Marko Pojatina
Zoran Priselac

Dizajn i priprema za tisak

Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevod sažetaka na engleski jezik

Tomislav Brandolica
Marko Lovrić
Marija Marčetić

Prijevod sažetaka na njemački jezik

Azra Plićanić-Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić

Prijevod sažetaka na francuski jezik

doc. dr. sc. Zvezdana
Sikirić-Assouline
Zrinka Miladin

Izdavač

ISHA Zagreb
– Klub studenata povijesti

Tisak

Kerschhoffset

Naklada

Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja uredništva
i izdavača. Izdanje časopisa ostvareno
je uz novčanu potporu Filozofskog
fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
Cijena časopisa iznosi 7,00 kn.

Adresa uredništva:

ISHA Zagreb
– Klub studenata povijesti
(za: Redakcija „Pro tempore“),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
nikolina.sar@gmail.com

